

MAGYAR KURIR.

Nr. 15.

Indult Bétsből, Pénteken, Augustus' 19-dikén, 1831.

B é t s.

A' Felsőes Tsászárné négy ezer forintot adatott által pengő pénzben az Alsó Austriai Kormányzók Elölülőjének a' végre, hogy abhól azok segítettének, a' kik, a' jelenvaló körülállásokban a' közönség javára kezdett munkákra, testek sérelme miatt nem alkalmasak, 's így azokra magokat nem adhatván élelmekre valót nem kereshetnek.

Ő Felsőes az Ifjú Magyar Király ezer forintot tétetett le a' végre, hogy abból a' Cholera nyavalyának kiütése esetére itten a' betegek és szükségben szenvedők segítettének.

H í r a d á s.

A' jövő Vasárnap, úgymint ezen Hónapnak 21 dik napján innepli a' Nemes Magyar Nemzet, Sz. István Királynak és Apostolnak napját jeles ajtossággal a' Városban lévő T. T. Kapuzinus Atyák Templomában. Tíz órakor veszi kezdetét a' Predikáció, melyre a' Nagy Mise következik. Ezen inneplésre minden Magyar Hívek különös tisztelettel hívatatnak.

O r o s z O r s z á g.

Sz. Pétervár Jul. 50-dikán. Egy Tsászári Ukasparantsolja, hogy a' Kintstárnak könnyebbségére, a' rendkívül való költségeknek, melyek a' mostani

környülállások között kikerülhetetlenek, könnyebben való győzésére Kintstár billetek bocsátassanak ki 50 milliom-rubelig. Ezeknek a' bankbilleteknek kibocsátása három ízben fog esni tíztíz milliom-jával. A' kibocsátandó bank-billetek 250 rubelesek lesznek.

Arról a' háborgásról és rendetlenségről, mely Julius elején a' Cholera kiütésekor Sz. Pétervárban történt, egy privátlevél a' következő emlékezetre méltó körülállásokat írja: „A' tudatlan nép, abban az eszelős gondolatban, hogy a' Cholera beteget azért hordják egytve az Ispotályokba, hogy ottan őket méreggel megéssék, öszvegyülvén (mint egy 5—6 ezeren) nagy csoportban a' fővárosnak egyik piatzán, az ottani Ispotályba berontott, egy Orvost ki éppen egy beteg mellett forgolódott agyonvert, a' Patienseket hatalmába vette, hogy ágyastól együtt vissza hordja a' házakhoz, honnét őket az Ispotályba vitték. Mint-hogy a' Politzia nem birt a' garázdálkal, katonaságnak kellett elő állani, mely a' zenebonás sokaságot csak hamar megszlatta. Ez a' történet nagy háborodást okozott a' fővárosban, és attól féltek, hogy a' rendetlenkedés a' következő napokon meg fog újulni. A' Tsászár Peterhofban volt. De alig ért meg a' Pétervári történetet, egyszeriben ide sietett. Egy fedeletlen kotsiban, a' városnak

Legnépesebb részén keresztül, egyenesen ment arra a' piatzra, hol az előtt való nap a' lázadás történt. Számtalan sokaság követte kotsiját, melyet néhanéha megállítatott, hogy a' közel esőkkel beszéljen. Elérkezvén a' piatzra, a' templom mellett megállította kotsiját, és felállván az ülésből, a' 20,000-nél több emberből álló sokasághoz hangos felszóval a' következő beszédet tartotta: „Megg esküdtem Koronáztatásomkor, hogy a' rendet és a' törvényt fel- 's megtartatom. Ezt az esküvést meg is tartom. Én jó vagyok a' jókhoz, ők Énbennem barátot és atyát lelnek; de, jaj a' gonoszoknak! ők ellenek való a' fegyver az én kezembem. Én nem félek tőletek: tinéktek kell Éntőlem félni. Az Isten nehéz próbára tett ki bennünket, egy ragadó nyavalyát botsátott reánk. Annak terjedésének gátlására előre látásból és vigyázásból rendeléseket kellett tenni; azok az én parantsolatomra tételtek. A' ti zúgólódástok annálfogva Engemet érdekel. Ime itt vagyok, és engedelmességet parantsolok. Ti bennetek, kik tsendes férjfiak és házi atyák vagytok, bizok; bizonyos vagyok benne, hogy ti mindenkör elsők lesztek, kik a' tudatlanokat megvilágosítjátok és a' háborgókat tsendesítetek. Azok pedig, kik háborgást mernek gerjeszteni, őrizkedjenek, mert személynevezés nélkül megfognak büntettetni. Most oszoljatok el. Ragadó nyavalya uralkodik közöttünk, és nem jó, rákásban seregelni. De elebb meg kell békélnetek az Istennel, mert ha Engem megsértettetek az engedellenséggel, a' mennyei Felséget még nagyobb megsértettetek az elkövetett bűn által. Gyilkosság esett, és ártatlan vér ontatott; könyörögjete az Istennek, hogy botsáson meg tinéktek.“ — E' szavakkal fejét megmezítenitvén a' Tsászár, a' templom felé fordult és magára Keresztet ve-

tett. A' bűnét megbánó nép földre borult és imádkozott. — Ettől a' pillantástól fogva a' főváros tsendessége legkissebbé is meg nem háborított. Senki sem ellenzi többé a' betegnek Ispotályokba való vitélet.

A' Cholerában megbetegedőknek száma naponként kissebbedik, még inkább a' meghalóké. Itt is bétellyesedett az, a' mit erről a' nyavalyáról már másutt is tapasztaltak, hogy kezdődése után egy darabig szemlátomást nő ereje és dühösködik, azután pedig — mintegy kiddyhöködven magát — fogy ereje és szelídül a' megszűnésig. Ennek bizonyosságul szolgál a' következő mutató táblája a' megbetegedteknek, felgyógyulóknak és megholtaknak:

	Megbetegedtek,	Meggyógyultak,	Meghaltak.
Jul. 7-kén	240	11	119
— 8-kán	399	10	156
— 9 kén	525	14	177
— 10 kén	579	48	257
— 11-kén	570	54	277
— 12 kén	515	50	272
— 13-kán	569	77	247
— 14 kén	482	100	271
— 15 kén	585	104	252
— 16 kán	594	95	216
— 17 kén	317	105	195
— 18 kán	324	122	175
— 19-kén	314	157	178
— 20-kán	277	128	146
— 21-kén	205	136	119
— 22 kén	174	124	95
— 23-kán	140	158	94
— 24 kén	104	158	66
— 25 kén	121	121	60
— 26-kán	99	164	108
— 27-kén	88	112	54
— 28-kán	85	159	50
— 29-én (délig)	43	65	18

A' még betegnek fekvők száma 1916.

Lengyel Ország.

Lengyelhatárszél Aug. 7-kén. Az orosz főtábor, minekutánna General Gerstenzweig véle egyesült, 70,000 emberre nevedett, 300 ágyúkkal; és most már késedelmezés nélkül nyomul Varsó felé. A' másik külön tábor (Rüdiger és Kaissaroff Generalok alatt) 30,000-nél valamivel nagyobb, és egy harmadát a' seregeknek Lublinban és Zamosk alatt hátrahagyván, Jul. 28-kán Josefovnaál általszállott a' Visztula bal partjára. Onnét mindszáltal ez a' tábor, a' helyett, hogy egyenesen Varsóra indult volna, Czestochau felé vette útját és már Vodzislavig (a' Varsótól Krakkóba vivő úton) elő is hatott. Még nints tudva, hogy mi vágyon tulajdonképpen erre a' táborra bízva, az e' hogy a' felfegyverkezett földnépet a' Krakkói Vajdaságban megoszlassa, és a' Czestochauban lévő orosz foglyokat kiszabadítsa, vagy az, hogy a' nagy országúton Varsó felé elnyomuljon, és a' főtáborral egyesüljön. E' pillantásban a' Visztula jobb partján alig vannak orosz seregek, és Lengyel Országnek ez a' része tsak nem egészen tiszta a' katonaságtól, de útban van 40,000 ember a' tartalék-táborból (Gróf Tolstói alatt) melly a' Litvániái és Volhyniai felkelesnek elnyomattatása után bátran bortsáttathatik Lengyel Országba, és valósággal útban is van a' Visztula jobb partjához. El kell azért válni a' dolognak, legfeljebb egy vagy két hét alatt. — Feldmarsal Paskevits úgy látszik sík mezőn szeretne a' lengyel táborral öszvetsápní, hogy annak semmivé tevése után a' fővárost megkímélje az ostromtól. De a' lengyel Generalissimus tsak Varsónak nagy munkával készített sánzaiban akarja az ütközetet elfogadni; hová minden erejét öszve vonta.

Lengyelhatárszél Aug. 9-kén. Orosz Tászári General Thümen 7-dikben délután mintegy 10,000 emberrel Solec tájékáról a' Visztula bal partján felfelé megindulván Zavihostba megérkezett és a' város alatt táborba szállott. Az orosz gyalogságnak egy része ugyan azon napon Sandomierz városát elfoglalta. General Thümen, a' mint halljuk, Krakkó felé vágyonküldve a' fegyverkező földnépének megosztására. Zavihostban egy kis őrzet fog hagyattatni, a' többi sereg pedig a' népnek lefegyverkeztetését fogja munkába venni. — General Rüdiger felől, ki a' Visztula bal partjára Jul. 28-kán és 29-kén általszállott, az a' hír, hogy későbben megint hátrahúzta magát a' jobb partra és a' Vieprz felé vonult.

Lovicz Aug. 4-kén. Az Orosz főhadiszállásról. — Feldmarsal Paskievits Aug. 3-kán Malszice faluból általtette főhadiszállását Loviczba. Mihály Nagyherczeg és Gróf Vitt (amaz a' Testörzőseregeknek, ez a' Lovasságnak vezére) hasonlóan Loviczba jöttek, hol annálfogva most három főhadiszállás vágyon. — A' tábor a' Bzura vize bal partján fekszik három tsapatban; az első Rozloff mellett Gróf Pahlen alatt, a' második Rompin mellett Hercteg Shakoffskoi alatt, a' harmadik Popov mellett Mihály Nagyherczeg alatt. Ez a' környék egy síkság, (mítt amott kisedé mótásáros rétekkel) és igen alkalmas hely mind a' lovasság szabadmozdulatinak, mind a' számos ágyúk kifejtésének; annálfogva vární nem lehet, hogy a' lengyelek az Orosz táborban a' felvésben megmerjék támadni. General Kreutz tábor serege (a' 2-ik, mellyet hajdan Gróf Pahlen II. Romandírozott, és most közelébb Lit-

vániában volt) útban vagyon Litvániából ide felé, és már Lomza-ba megérkezett. A' Rosen seregének elősapaljai megint közelítenek (Siedlice felől) Varsóhoz.

Krakó Aug. 13 kán. A' Követek Háza Varsóban Aug. 9-kén egy titkos Ülésben elvégezte, hogy késedelem nélkül Biztosok küldettségének a' lengyel fő táborba, kik a' fővezér henye vesztelésének okait megvizsgálják. Az ütközetet a' szükség parantsolja és a' Nemzet kívánva kívánja. A' Biztosok megvagnak hatalmazva arra az esetre, ha azt a' környülállásoknak megvizsgálása után jónak találnák, hogy General Skrzynecki helyébe egyszeriben más fővezért tegyenek. — Ennek következtében 9-dikben estve későn 3 Senatorok úgymint Hertzeg Czartoryski, Gróf Ostrowski, és Vencyk és 5 Követek úgymint Szlaski, Dembovski, Svirski, Moravski, és Gróf Tyskievicz a' főhadiszállásra elúztak.

Frantzia Ország.

A' Journal des Debats beszél: „Aug. 2 kán egy 2—3 száz fiatal emberről álló csoport, az alatt a' szín alatt, hogy szomorú tudósítások érkeztek Lengyel Országból, nevezetesen, hogy Austria és Burkus Ország hadat izent volna ennek a' vitéz nemzetnek — 11 óra-kor éjjel a' Királyi Palota felé indult, ezzel a' kiáltással: „Éljen Lengyel Ország! Halál az Oroszoknak!“ Rözbeközbe hallatszott ez is: „Le a' Ministerekkel!“ — A' Királyi Palota udvarából kiltották a' katonák a' kiáltozókat, és a' rostélyos kapukat bezárván, lovas patroklok járták a' környéket és a' csoporto-

zásokat könnyű munkával elszélesztették.

Hollandia.

Hága Aug. 9-dikén. Ő Felsége a' Király megértvén a' Frantzia és Angliai Udvaroknak Nyilatkoztatásait a' Belgium ellen izent háborúra nézve, ekként magyarázza ki szándékát:

„Tellyességgel nem volt a' Királynak akaratja, hogy akarmelyikkel is az őt nagy Hatalmasságok közül öszvekotzantszon; 's ehez képest, minthogy az Ő Felsége nézletei ezen Hatalmasságok nézleteivel meg nem egyeztek, Ő Felsége a' magáéiról lemond, és az Orániai Kir. Hertzegnek már meg is parantsolta, hogy az ellenségeskedést tüstént szüntesse meg, és seregeit, azonnal, ha hogy a' frantzia sereg Belgium határaiba lépne, vonja vissza.“

A' Frantzia Conzul tudtára adta ezen kinyilatkoztatást Belliard Frantzia Generalnak Brüsselbe, hogy azt Marsall Gerardnak jelentse meg. Az Anglus Követ is azonnal megírta ezt Londonba.

E l e g y e s D o l g o k.

Londonba az a' tudósítás ment, hogy Peking a' Rhinai Tsászár lakhelye, mellynek tsak a' belső városa hat mértföldnyi kerületű 's lakosai száma két milliomra tételik, földindulás által tsaknem egészen elsüllyedett.

Leo Doktor, a' Varsói Ujságlevelkben azt a' megjegyzést közlötö a' Cholera nyavalyáról, hogy ez tulajdonképpen nem egyéb meghüléstől származott (rheumatica) elmérgesedett hasmenésnél. Ha az ember ennek, mindjárt származásában jókor elejét tudja venni,

úgy annak rettenetes következései, a' görtsök, a' testnek merő hidegsége 's a' t. melly halált szokott okozni, szinte soha ki nem ütnek. Előadását Leo Doktor ezzel rekeszti bé: „Ha már a' hasmenés elkezdődött, azonnal le kell fektetni, és jó meleg bodza herbatét kell inni mind addig, míg tsak a' test izzadni nem kezd, ezt az izzadást azután meleg italok által 10—12 óráig kell elősegíteni; ha pedig a' hasmenés hastsikarással van egybekötve, az egész hasat mustárlisztből készített és megmelegített téstával be kell borítani. Jó, ha a' beteg vagy két napig ágyban marad, és egy ideig ugyantsak vigyázva őrizkedik a' meghűléstől, 's a' hideg italokat, kivált a' ser ivást elkerüli. A' ki az itt mondottakra figyelmez 's magát azokhoz szabja, bizonyos lehet benne, hogy a' Cholera-t elkerüli. Megeshetik; hogy némely ember, kit az epés aranyeres hasmenés háborgat; ezen javallatra ráadja magát, a' lefekvésre 's izzadásra; de ennek semmi káros következése nem lehet; 's nem lehet azt is kimondani, mennyi jót szül az itt előadott javallatnak elfogadása és teljesítése. Az olyan Országokban, mellyekben az Orvosi Politzia, az egészségre ügyelő rendtartás, valóban fenn áll, és az életre hatalmas befolyással bír, ezen az úton talám a' Cholera megszorítására, sőt talám teljes elnyomására is eljuthatni.

Magyar Ország.

Ó Ts. 's Apost. Kir. Felsege e' f. e. Aug. 6-kán költ k. végzésénél fogva, kegyelmesen megparantsolni méltóztatott, hogy e. f. eszt. Szent-Istváni Törvénykezés ideje alatt (Sub Termino generalium Judiciorum S. Stephani) Hazánkban, a' mostani szomorú kör-

nyúlallások tekintetéből, a' Cholera miatt a' porlekedés és törvénykezés megszűnjék.

Ugyan ezen okból a' Sz. János fővétel Pesti vásár sem fog most tartatni.

Jelentés a' magyar tudós társaság üléseire nézve. Az említett társaság igazgató tanácsa üléseinek kezdete, e' folyó Aug. 28-káról, valamint a' nagy gyűlés ugyan e' hónap 29-kéről, melly napokra az özszezhívás történt, az Ország több részeiben lévő járvány nyavalya 'sbajosb utazások — miatt elhalasztatik. Mikor ül egybe később az igazgató tanács, mikor fog üléseihez a' nagy gyűlés, az iránt a' tisztelt tagokhoz annak idejében új tudósítás megyen. Pesten, Augustus 12 dikén 1831.

Döbrentei Gábor m. k. Titoknok.

Felsőégi hivatalos tudósítás szerént, mellyet a' Budai Ujság Aug. 14-dikén közöl, ismét Két Vármegyében t. i. Tolna és Arad V-ben ütött ki az Epemirigy nyavalya. E' szerént a' nyavalya kezdetétől fogva eddig megbetegedtek benne 24,612 személyek; felgyógyultak 3953-an; meghaltak 10,732-ten; sínlődnek még 9,927 ten.

Hivatalos előadás szerént, melly Aug. 12-dikéig megy, 479-re tételik a' Helyek száma, mellyekben a' Cholera uralkodik. Ezekben öszveséggel 24,012-ten betegedtek meg, meggyógyultak 3953-an, meghaltak 10,732-en, betegek még 9927-en.

Ezek között a' Sz. Kir. Városokban a' nyavalya kiütésétől fogva Aug. 12-kéig így volt a' betegség állapotja:

Szathmáron, Júl. 11-től kezdve: vólt 11 beteg, 8 meghalt, 3 még beteg-

Kassán, Júl. 14-től: 54 beteg, 7 kigyógyult, 21 meghalt, 6 még beteg.

Pesten, Júl. 14-től: 1122 beteg, 175 kigyógyult, 779 meghalt, 168 még beteg.

Budán, Júl. 15-től: 1297 beteg, 447 kigyógyult, 598 meghalt, 252 még beteg.

Bartfán, Júl. 15-től: 606 beteg, 244 kigyógyult, 162 meghalt, 200 még beteg.

Zólyomban, Júl. 22 től: 73 beteg, 1 kigyógyult, 32 meghalt, 40 még beteg.

Debreczenben, Júl. 25-től, 659 betegedtek meg, egyse gyógyult ki, mind a' 659-tzen meghaltak.

Szabadkán, Júl. 30-tól: 29 beteg, 4 kigyógyult, 12 meghalt, 13 még beteg.

Szegeden, Júl. 31-től: 185 beteg, egyse gyógyult ki, 86 meghalt, 99 még beteg.

Győrben, Aug. 3 től: 70 beteg, egyse gyógyult ki, 70 meghalt.

Későbbi tudósítások szerint:

Budán Aug. 14 dikén 721-re szaporodott a' polgári betegek száma: 21-en meghaltak; 550-en kigyógyultak, betegek voltak még 149-en.

Ugyanott Aug. 15 kén 15-mal szaporodtak a' betegek; 14-en meghaltak, 120-an még terhes betegek.

Pesten Aug. 14 dikén 70-nel szaporodtak a' choleras betegek; 51 meghaltak, 25 kigyógyult, 175 még beteg.

Ugyanott: Aug. 15 dikén a' polgári betegek száma 80-nal szaporodott, meghalt 61, meggyógyult 20, beteg még 174.

Debreczenből jelentik, hogy ott a' nyavalya terjed; de az Orvosok állítása szerint dühösségében alábbhagyott. Itten Aug. 7-dikén 76-an, és 8-dikén 84-en haltak meg.

Itomáromban, tsaknem mint másutt is, a' cholera kiütése elejinte kémmelletlenül felaldozta betegeit.

Az elhatalmazott Choleránakj legfogyanatosabb gyógyítására eddig, szerentsés próbatételek bizonyága szerént, vagy hánytató vagy izzasztó szerék szolgáltak. A' közelebbi Ujság levelünkben közlött Nagy Födemesi tudósítás az elsőnek hathatosságát nyilván bizonyítja; a' második módját ezen nyavalya gyógyításának Tisztelendő Morvai Janos Tisza Bábolnai Plebanus' Urnak közre botsátott hirdetése világosan előadja és hogy ez is tsalhatatlan orvoslása legyen a' veszedelmes choleraanak nyilván bizonyítja. A' mi az illetett hirdetésből felvilágosításra 's tanúságra szolgálhat itt következik, többnyire az igen Erdemes Tisztelendő Ur szavaival: Igen is veszedelmes állapotra jutván szegény Helységünk, elegendő hálát nem adhatok a' Mindenhatónak, hogy e' mostani rémitő nyavalyának orvoslását próbatételem által hamar eltaláltam. — Mentül veszedelmesebb e' nyavalya, annál könnyebb az orvoslása; a' mint sietteti a' halált orvoslás nélkül, olly hamar felereszti a' beteget orvoslás által; a' mint bizonyos a' halála annak, kit súlyosan meglep e' nyavalya orvoslás nélkül: úgy bizonyosnak tapasztalom, mint kétszer kétfő négy, hogy egy sem hal meg tsak tsekély orvoslással éljen; hanem elmúlhatatlanul szükséges, hogy a' betegnek békességes türeése, és a' mellette lévő' gondviselése ne táguljon.

Minekutánna már hárman hirtelen meghaltak, és a' Járásbeli Szolga-Biró Ur a' Tisza elzárásáért ide jöven, magyarázta volna a' veszedelmes nyavalyát jelen lenni, azonnal gondolóra vettem a' három első megholtak betegség jelenségeit. Két hasonló jelenségű beteg ad-

ván elő magát, így gondolkodtam; ez a' nyavalya hirtelen meghidegíti a' testet, és így ezeket melegíteni kell; lefektetélem tehát ágyba a' betegeket, jól betakarattam, beköttem melegítő kötéssel, meleg italt adattam nekik, a' vizet pedig tilalmaztam. Oly szerentsés volt Isten kegyelméből ezen próbatélelem, hogy mind a' két emberem (azzal jártam jól, hogy mind a' kettő szófogadó volt), mentül előbb lábra állott.

Hogy szegény embertársaimon segítsék, ki élni nem kívánnék egyedül magamért, hozzá láttam az orvoslához, annál inkább neki bátorodván, hogy nem sokára egy Nemet országi Orvosnak Muszka országból atyafiaihoz írt levelének fordítása kezemhez jutott, ismét Rigában mint bánnak a' betegekkel, az Ujságban olvastam. Ezekből kitetszett, hogy nem rosszul kezdettem a' gyógyítást. — Azértis úton, útfélen, templomban, szünet nélkül hirdettem e' jelenvaló nyavalyának veszedelmes következését; de ellenben annak bizonyos elkerülését ha orvosoltatik. Miképpen kell orvosolni, arra is kisdéd nyájamat megtanítottam. A' ki szófogadó, egy sem hal meg; a' ki pedig paraszti durva tudatlan értetlenségében megátalkodik, vagy a' beteg elvesztvén sokszor elméjének helyes élését, a' körülállóktól gondolatlanul gyilkoló szánakozásból hideg vizet kap, a' halált egy sem kerüli el.

A' gyógyításnak módja itten ez: megvan a' nép még a' nyavalya elérékezésének idejétől tanítva, és naponként tanítatik: mi jelenésekből lehet észre venni a' veszedelmes nyavalyát közelgetni az emberhez: ha valakinek fő szédülése, vagy kéz láb ellankadása, gyomor émelygése, vagy hasmenése kezdődik, azonnal pillantatlanul halasztás nélkül fekszen le. — A' beteget meleg ágyba lefektetem, dunyhákkal, bundákkal betakar-

tatom, hogy legkisebb mértékben se jusson hozzá külső levegő, egyedül az őrra marad takartalan, a' fejére is ruhát tétetek. Egyszersmind a' beteg a' mint lefekszik, kötest készítették, fodormentát (Herba mentae Crispae), Istenfát (herba abrotani), hozsikát (herba satureae), zsályát (herba salviae), úton termő mályvát öszve vagdaltatva megforráztatom vízzel, vagy két ruha közzé tétetem az öszve vagdalt füveket, és egyik oldalát forró borral lotsoltatom meg, és jó melegen a' beteg gyomrára köttem, frissen és jól betakarattam ismét. Italt is mindjárt készítették, fodormentát vagy bodzavirágot, vagy szekfü virágot (Flores chamomillae vulgaris) forráztatok, és ezt gyakran melegen adatom a' betegnek. Minekutánna a' fodormenta elfogyott, fodormenta helyett használhatom a' tsombor füvet (herba pulegii), melly a' réteken bővségesen találtatik. Ha szomjúhozni kezd a' beteg, árpát főzetek, és ennek levét melegen adatom neki; ha éhezik, meleg levest főzetek és adatok, de italul erre is árpa levét. Midőn a' beteg a' nyavalyát elkergető forráságon keresztül esik, ámbár forráságban marad a' takarók alatt, még is tsendes türelessel szenved; ezt többeken, mellettek lévén, tapasztaltam. Izzadás közben száraz tiszta ruhát adatok a' betegre. — Ha jobban kezd is lenni a' beteg, a' kötest nem engedem letéetni, sőt újjítatom melegen, és két lepedővel takartatom egész nyakig, hogy hirtelen ált' változás ne történjen; ha a' lepedő alatt is folyvást izzad a' beteg, igen jó jel. Azután engedem felkelni; de teli módon öltöztetem; ekkor ha meleg levest eszik, engedek egy kevés bort inni. E' mód szerint sok betegem, ha rosszul lett reggel, estve már feljárt a' házban.

Hogy a' köznepet a' jókori lefekvésre serkentse az ember, szüntelen kérni

és inteni kell; már nekem a' meljem is fáj, mert nem győz az ember a' buta néppel valami okosat elhitetni. Én 5 hét alatt reggeltől fogva estvéig egyik házból ki, másikba bé járkáltam, (mert itt kórházat rendelni lehetetlen volt) nézegettem kezeiket, lábaikat minden rettegés nélkül, úgy annyira, hogy már a' sok járkálás és beszéd miatt elgyengültem; de fel frissített azon öröm, melyet vettem ama' meggondolásból, hogy az Isten, midőn méltán ostoroz, még is nyújt módot, és pedig bizonyost; miképp óltalmazhassuk magunkat mostani ostorozása legnagyobb sullyától, a' haláltól; új erőt önt belém ama' vigasztalás, hogy Isten' kegyelme után ember társam életét fentartom.

Tisza-Bábolnán Julius' 25 kén ütött ki e' nyavalya, és mái napig tudtom szerint 120 volt a' betegségben. Ezek közül 21 ide való, 's egy idegen halt meg. A' megholtak között a' 3 első nem orvosoltatott, a' többiek rész szerint tűrhetetlen gyermekek, gondatlan anyák mellől haltak meg; részszertint szófogadtatlan öregek. Legfőbb oka haláloknak volt a' gondviseletlenség; midőn a' beteget kitakaródnizni engedték, és kérésekre vizet nyújtottak, sőt még jeget is. Lelkemre fogadom, ha tanácsomat fogadták volna, három sem halt volna meg. Így tehát 98-an lettek jobban. Vagynak olyanok is, kik a' nélkül, hogy hírt adtak volna, tudván mit kell tselekedni, engedelmesen lefeküdtek, izzasztották magokat, a' többeket is tellyesítették, és jobban lettek.

A' mi engem illet: eleinte 4 zatskótskában Chlort hordoztam; de utóbb

elvettem; most néha kezemet elzettel megmosom, a' kendőmbé szoktam leginkább tölteni. Ez előtt, míg a' nyavalya nem uralkodott, fölöstökömözni nem igen szoktam; de most el nem mulasztom. Gyakran izzadásba hozom magam reggelenként az ágyban, tsak mértékletesen. Ha nappal izzadok, fehér ruhámat változtatni el nem mulasztom; néha fürdök, mértékletesen eszem és iszom. Leginkább a' gyomor ált. hűtéstől és az izzadtságnak a' testbe visszamenésétől őrzöm magamat. Egyéb semmi praeservativummal sem éltem ekkoráig. A' betegeket most is gyakran meglátogatom, nézegetem, és meg is hálá Istennek legkisebb bajom sints egészségemre nézve. Alázatosan kérek mindent, meg ne ítéltesenek soraim, mintha díséretet vadászni szándékoznám; egyedül a' tiszta fiúi bizodalom, és alázatos' tisztelet, mellyel Nagy Méltóságú Patriárcha Érsek Ő Excellentiája Fő Pásztorunk, és édes Atyánk iránt viseltetem, a' felebaráti szeretet, mellyel ember társaimon segíteni iparkodom, bátorított ez eggyügyű de tiszt szívvel leírt sorsunknak kinyilatkoztatására. Tisza-Bábolnán August. 5 dikán 1831.

Morvai János,
Tisza-Bábolnai Pap.

A' pénz folyamat Augustus' 18-kán;
közép ár:

A' Státus' 5p. Centes Obligátzióji 745/8
Az 1820-béli sorsosok, — —
Az 1821-béli hasonlók, 112
Bétsvárosa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligátzióji, 36 for. keltek, mind Conv.
A' Bank- Aktziák keltek 916 for. ton
Conv. Pénzben.

Szerkesztető és Kiadó Márton József, Professor. (Landstrasse Nro 315.)

Nyomatató: Nemes Haykul Antal. (Obers. Bäcker-Strasse. Nro. 755.)